

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI

Blaj, 10 Noemvrie 1906.

Numărul 46.

PRIBEGII.

În zilele posomorâte de toamnă, mai mult ca ori când ne atrag atențiunea sutele și miile din țării noastre, cari își părăsesc ogorul strămoșesc, luându-și drumul spre America.

Se pare că contingentul cel mai mare al peregrinilor e rezervat tocmai pentru aceste zile triste, când vântul împăștie cele din urmă pedoabe ale naturii, când greul vieții ne apasă mai cu dinadinsul.

Și-au adunat oamenii nostri munca unui an de zile, au prefăcut-o în bani scripitori, au mai împrumutat câte ceva din bancă, și-au luat apoi toiagul pribegului din poveste, care pornește „cu opinci de fer și cu bătă de oțel” peste țări și mări.

Privim mâhniți la acest spectacol de jale, la aceste sute și mii de oameni, cari se duc dela noi, asemenea paserilor călătoare.

Ne vin în minte sfâșietoarele întâmplări, de cari spun unii din cei reîntorși, și pe cari le cunoaștem mai ales din jurnale. E vorba de emigranții, cari merg în America-de-sud, cari, fără a cunoaște limba și ținutul, ajung în mâinile vre-unui mare liferant de stridii, sunt transportați de-adreptul la vre-o insulă apropiată, unde muncesc, în schimbul unei hrane mizerabile luni de zile, până ce cad doborâți de osteneală și sunt transportați apoi la țerm, unde sunt lăsați morți pe jumătate, la voia întâmplării. Se îndură apoi cineva de ei, să le dea banii trebuincioși pentru reîntoarcere, în schimbul unei munci de un an de zile, ...

Toate acestea sunt lucruri adevărate, de cari ar putea să povestească mulți dintre emigranții nostri, cari au mulțămît lui Dumnezeu, când și-au revăzut țara.

Aceștia sunt însă cei mai nenorociți; o mare parte din ei se împărtaşesc de o soarte cât de cât mai suportabilă.

Bine făcuți și răbdurii cum sunt țărăniile noastre, îi infundă în atelierele fabricilor, unde muncesc ca niște vite, într'o atmosferă infernală. Pentru emigranții Englezi și Germani

sunt rezervate lucruri mai ușoare, dar greul muncii cade și aici în sarcina emigranților dela noi, înțelegând aici: Românii și Rutenii.

Muncesc oamenii din greu, și în câteva luni, pot să și spezeze acasă o sută-două de dolari, prin intermedierea cutărei bănci din nordul Germaniei. Muncesc din greu, cu gândul la datoriile de acasă, la năcazurile pe cari le-a lăsat în urmă-le, cari par a-se mai împrăștia, când văd, că pot face seamă și de ceva bănișori.

Se întorc apoi acasă, cu o sută-două de zloți în buzunar, pe cari, din nenorocire, îi toacă tot așa de curând, pe cum i-a și adunat. Traiul mai bun de acolo — proporționat cu munca grea ce o săvârșiau — îl urmează și acasă, unde munca e mai puțină, și venitele sunt sleite.

Și iată-i, după un an, luându-și iarăși toiagul de pribegie în mână...

Acestea sunt elementele aventurieri, cari nu s'au putut feriți acasă, și cari nu se vor putea feriți nici aiurea.

Greul celor ce se duc însă, sunt oamenii cu o stăricică oare-care, cari nu se dau înapoi muncii, când e vorba să-și pună un temei mai trainic gospodăriei lor așa de oroposite. În doi-trei ani de muncă grea își mântue datoriile, aducând în șerpar și ceva paralute pentru o păreche de juncani și pentru câteva jugăre de loc.

Pilda acestor oameni harnici, cari ar fi putut trăi și acasă, însuflește apoi mulțimea, care se napustește apoi cu droaia în spre necunoscutul amăgitor.

Și piedecile ce se pun împotriva acestui șivoi de emigrare sunt prea de tot laxe.

Să calculăm numai ce capital reprezintă fiecare cetățean — un capital care s'ar cheltui acasă — să ne dăm seamă de miile de brațe, a căror lipsă e așa de simțită acasă, și cari muncesc într'o țară străină; să ne gândim apoi la numărul tot mai rar al muncitorilor, la servitorimea, pe care n'o mai affi la noi azi-mâne nici cu banii în mână, — să ne dăm apoi seama de pierderea mare a țării, care rezultă din aceste emigrări în massă!

O îmbunătățire a sortii țărănilor, o mai aspră supraveghiere a emigranților, poate că ar curmă în parte acest rău, care azi-mâne înseamnă pentru țară un dezastru.

Dar cine se gândește la aceasta? Cine se gândește la o ameliorare a sortii acestor bieți pribegi, cari n'au destulă pricepere să cumpănească acest dezastru economic, nici destulă siguranță a traiului zilnic, în țara lor?

Un sfat prețios, mai bine i-am putea zice, o poruncă aspră dă Preavenatul Consistor Mitropolitan preoților săi, impunându-le să nu-și scrie altcum numele, decât așa, cum e scris în matriculă, ori în ce limbă ar fi redactat documentul, ce-l iscălesc, și la acest lucru să îndemne și pe credincioșii lor. Chiar din traducerea numelui, urmează apoi pociturile aceluia de nume, cari le întâlnesc în conspectul ajutorului de stat, și pe cari unii preoți mai slabi de fire, le urmează, subscriindu-și și ei numele în chitanța de ajutor, așa, cum nici odată nu l-a chemat nici pe el, nici pe nici unul din moșii și strămoșii sci.

Frate la frate. — Ce ție nu-ți place, altuia nu face, ce voiești să-ți faci alții, fă și tu lor, așa zice legea firei, iar altă lege divină sună: iubiți pe vrăjmașii vostri, faceți bine celor ce vă nresc pe voi. Deci ori cum vom iua procedura preotului Terenție Oprean din Serb-Cianad, nu se poate privi, decât de un act de ură și resbunare. A cerut adecă comunitatea bisericească gr-cat. română din S.-Cianad un intravilan dela comuna politică de acolo, ca să-și zidească pe el biserica. Representanta comunală, iar la uneltirile unuia, a adus cu majoritate de voturi decis negativ. Acest decis a fost apelat la comitat, ci ce se vezi în prima ședință a congregațiunei comitatense, Terenție Oprean se scoală și vorbește în contra apelatei, sprijinind decisul reprezentanței comunale, urmarea a fost că apelata s'a respins. Aceasta a făcut-o un preot naționalist român, care poartă pe buze frașele, să ne ajutăm că suntem toți români, iar cu fapta arată contrariul. Dacă frate la frate face așa, ce să ne mai mirăm de străini, că ne aruncă bețe în roată!

CORESPONDINTE.

Sfintire de biserică.

Asuagiul-de-jos, la 29 Oct. 1906.

În 21 Octombrie s'a săvârșit actul consacării bisericii nou reparare din Bârseul-de-jos, despre care act solemn dați-mi voce să raporteze următoarele:

Comuna Bârseul-de-jos este situată sub poalele codrului Sătmărean, o parohie împopulată cu 1000 de suflete, având biserica sa din material solid care însă în decursul vremurilor vitrege a început a se ruina încât necesitatea a adus cu sine o reparație radicală. Preotul local, Demetriu Cionca văzând pericolul ce amenință credincioșii săi, s'a pus pe lucru. Cine nu cunoaște jertfa și abnegațiunea unui preot în atari afaceri, vie și învețe din persoana fratelui preot Demetriu Cionca. Precum ori ce întreprindere își are la început greutatea sa, astfel și acesta dă de cele mai mari greutăți. De o parte lipsa totală a unui fond necesar spre acest scop, de altă parte sărăcia, ba în multe locuri și indoliția poporului, sunt tot atâtea piedeci cari ori pe care preot conștientios îl pun pe cugete serioase. Pe fratele Cionca însă nimic nu-l spărie! Deja dela începutul activității sale în această parohie — de 7 ani — n'a înțelăsat ocaziunea, ca aproape în toate predicile sale să nu accentueze lipsa urgentă a reparației casei Domnului. Durere, însuflețirea era puțină, cunoscută fiind starea mizeră a poporului nostru. Pe bravul preot însă nici această împrejurare nu-l descurajează, ci după zisa latină: „exempla trahunt“, aduce el prinoul prim, oferind pentru acest scop măreț, din al său o sumă însămnată de 200 cor. A fost acesta un iudemn adevărat părintesc, care făcând în

scurt timp mizune, colectând însuși preotul, ca oferte benevole atât în parohia sa, cât și în comunele învecinate, o sumă de 3200 cor. suficiente spre acest scop, cu care sumă apoi în scurt timp efectul reparația și pictarea s. bisericii cu un iconostas de o frumuseță admirabilă.

Înainte de terminarea reparației s'au făcut cunoscut Excelentisimului Domn Episcop Dr. Ioan Szabó, finirea reparației și dorul ferbinte al poporenilor de a-l vedea în mijlocul lor pentru săvârșirea actului consacării s. bisericii. Din cauza etății înaintate însă Excelentia Sa neputându-să înfățișa în persoană, a binevoit a delega pe Dr. Oct. Domide. Preoții tractuali în frunte cu șeful lor, Alesiu Varna, și 20 țărani, trimișii poporului în frunte cu Ioan Osian, notar penzionat, și Paul Micle, învățător, au ieșit înaintea delegatului episcopesc, pe care protopopul tractului prin cuvinte alese îl bineventează, la ce răspunde delegatul în cuvinte emoționante, viu aclamat de credincioși. Dela gara din Șilmeghiș s'a făcut pornirea spre Bârseul-de-jos, în frunte cu un banderiu constatat din 24 călăreți, însoțiți de 8 calese și 4 trăsuri. Sosiți în comună frunțașul țaran Victor Ciouca, fratele preotului, salută în numele credincioșilor pe delegat.

La actul consacării se adună lume multă, fiind favorizată această săbătoare de un timp frumos. La s. liturgie concelebrează George Șuta, arhidiacon în Borlești (dieceza Orășii); Alexiu Varna, protopop tractual; Vasiliu Pop, protopop onorar în Oarța-de-jos; Alexandru Gramma, paroh în Fărcăș, (dieceza Orășii); Ioan Vasváry, parohul Bârseului-de-sus; Augustin Carșai, preotul Nădisului; George-Maior, preotul Băitei; Ioan Pop, preotul Uileacului; Andreiu Centea, preotul Sălsigului; Iuliu Lobonț, preotul Gărdanilor; Antonin Băliban preotul Bă-

șeștilor; Vasile Gavriș, preotul Odeștilor; Ioan Pop, preotul Tămăieștilor; Traian Nemeș, preotul Asuagiului-de-jos; iar ca diaconi Augustin Măndroluțiu, preotul Mănăului și Victor Vasváry, capelan în Bârseul-de-sus. Sfârșindu-se s. liturgie, dl canonic urcă amvonul și ține predică de un efect oratoric admirabil, care pătrunde în inima ascultătorilor, îi întărește în credința lui Dumnezeu, îi încălzește în dragostea Lui, și deșteaptă nădejdea într'un viitor mai splendid al bisericii noastre.

A urmat apoi masă la ospitala casă a preotului Cionca, cu care prilej s'au rostit și mai multe toaste.

În ziua următoare în 22 Oct. delegatul episcopesc vizitănd bisericele din Bârseul-de-sus, Asuagiul-de-sus, Asuagiul-de-jos și Oarța-de-jos, exprimându-și îndestulirea sa deplină asupra celor văzute, s'a întors către casă.

Traian Nemeș,
preotul Asuagiului-de-jos.

Sinoadele protopopești.

— Din Giurgen. —

— 1 Nov. 1906.

În 23 Octombrie a. c. s'a ținut sinodul de toamnă în parohia Varvizului, câțva timp scannul protopopesc al Giurgenului, fiind participarea membrilor aproape completă. A și fost de lipsă o astfel de frecvență, pentru că ne aflăm în fața sinodului arhidiecezan, și obiectele de pertractat sunt pe cât de multe și mari, pe atât de actuali și urgente.

O temă, care a preocupat mai mult preoțimea noastră, a fost „fondul deficienților și viduo-orfanal.“ Cu privire la modul augmentării lui, s'a imputernicit șeful tractual, care e și referent al comisiei administrative, să vină cu propuneri concrete în

FEUILLETON.

Notițe și impresii.

III.

Expoziția.

(Continuare și fine).

Celea dintâi privești din natura țării românești. Casa așa de prietinoasă, ca și când ne-ar chema înăuntru, zidirea aceea bizară pe stânca prăpăstioasă, — regiunea de munte. Ciobănișul, cu căciula rotundă, roșcată, cu clichinul scurt, cu cămașa, ce se vede așa de admirabil sub clichină, cu itării strimți, stă răzimat pe bătă, ori într'altă poziție cu bătă de după cap, pe când oile într'o aburire ușoară de lumină pasc în pace. Iată cănele, lângă picioarele lui, cu botul în vânt, cu ochii cercetători. Ciobănișele cu furca în brâu, sulegete, cu năframa aceea albă, atât de artistic legată, — un cadru, ce mângăie par'că fața mică, rotundă, îmbujorată, ca de purpuriul însărării pe câmpia românească. Dela brâu în jos fata învâluie arătarea aceasta de zină, lăsând numai un unghiu de poale, să lumineze alb. Oile coboară de pe munte înaintea ei, în mersul lor mărunț. Dar frăgezimea și finețea, ce a pus-o Grigorescu în fața acestor ciobănișe, să vede că i-au încălzit mult inima și a luminat îndelung închipuirea măestrului nostru, așa că ne-a dat ciobănișe mai mari, singure acestea, șezând în iarbă. Ca să

poți vedea toată arta acestor tablouri cari îți încălzește inima și te duc iarăși într'o țară de zine, trebuie să te apropii. Nu voini uita în viața mea cea mai frumoasă gură, ce am văzut-o vre-odată, și anume la acestea ciobănișe. Și obrazul așa de fin, așa de dulce, așa de curat totuși, de-ar putea fi obrazul unei sfințe. Nevinovăția, curățenia din aer, din natură, — acea curățenie ver-gură, ce stăpânește în tot ceea, pe ce numai Dumnezeu e stăpân, și unde omul încă nu și-a nuz mâna, — te leagă de acestea fețe, pe cari ni-le-a dat Grigorescu. Și purpuriul însărării, ca cernut printr'o sită neînchipuit de fină, se desprinde din acești obragi, — de „să-i tai cu un fir de păr.“ Abia acum înțeleg pe deplin această vorbă a poporului nostru. La întoarcere prin Oltenia mi-a fost dat apoi, să văd un ciobănel, de care aș fi jurat, că i-a slujit de model lui Grigorescu. Și un gând, — nu un gând, — o convingere vine neînclăturat: minunile din pavilionul industriei casnice n'au putut fi lucrate, decât de poporul, în sinul căruia un artist a putut să-și afle așa modele, de-o finețea, neobici-nuită, de o sănătoasă aristocrație par'că, după-cum a aflat Grigorescu. Trailul sănătos, patriarhal, se vede limpede mai de-parte din carele încărcate, la cari se opintesc boii voinici, din adăpatul la fântână a vitelor. O duioșie caldă se revărsă din toată pictura aceasta, și-ți pare că-i păcat, să zici o vorbă tare, să nu conturbi viața aceea senină, atât de deosebită, de ceea-ce se numește civilizare modernă: sgomotul, cearta pentru o bucată de pâine a flămânzilor, în sufletul cărora nici urmă nu mai poate fi de simț artistic, de simetrie, de o largă, simțită poezie. De aceea cu civilizarea modernă

pășeste pretutindenea pantalonul, rocul, că-mașa vârgată. Și iată că așii, în pictura lui Grigorescu și pe aceea, care nu poate fi, decât adevărata urzitoare a tuturor podob-elor de pe îmbrăcăminte, ce le admiri în pavilionul industriei casnice. O brunetă femeie sveltă, cu furca în brâu și ea, cu copilă ca un fulg lângă dânsa. Din ținuta dreaptă a trupului, din liniile fine, dar hotărâte a feții, din ținuta aceea de prințesă a capului, din ochii vii și ageri, vezi par'că desprinzându-se un înalt simț artistic.

Cunoașteam, după reproduceri, o țigancă a lui Grigorescu, ceea care șade în felul lor tipic. Dar aici, pe lângă originalul acesteia, văd o altă țigancă, atât de succesă, încât bucuros i-ai întinde o pipă de țabac, să nu steie numai așa. Mai ales neorânduală aspră, sălbatică a părului îți rămâne în minte. Niște doamne cu simțuri foarte subțiri se vede, trec pe dinaintea-mi, și zice una: „Foarte naturală, dar n'aș ține-o în casă, mi-ar fi urât.“

Jidovul cu găștele, e poate iarăși, una dintre pânzele celea mai reușite a lui Grigorescu. Îți vine să zimbști, dar în suflet ți-se strecoară un simțământ de jale și de milă. Te tulbură.

Din scenele războiului pentru neatâr-nare, stă neclintit dorobanțul cu poșca pe umăr, cu privirea semeată, în haina cenușie. Carul cu proviant, pe drumurile grele ale Bulgariei, par'că ar fi în toată clipă să-l auzi cum scârțâe. Nu știu de va fi espuse întreaga pictură a lui Grigorescu, dar cei, cari le-au putut vedea pe celea de aici, au avut o adevărată sărbătoare, și s'au depărtat cu multă lumină în suflet, cu o lumină, ce nu se întunecă, pe care ne-a dat-o măiestrul

sinodul arhiepiscopalian, și încă astfel, ca fondul numit, pentru preoți și familiile lor, să devină „fond de asigurare“. Și dacă înșiși preoții se declară în acest înțeles, dacă zilele mai negre, de timpuriu doresc a și-le alina, și dacă lăramile sutelor de văduve și orfani de preoți au stropit atâta vreme până amară a pribegiei și dejosirii, tare credem, că nu se va admite zăbovire în realizarea celei mai umăuitare instituțiuni. Nu se poate nega îndreptățirea la congruă a preoțimei noastre. Eu afirm însă cu toată convingerea, că fondul de asigurare al ei, e cel puțin îndoit mai indispensabil și mai urgent, decât mult dorita congruă. De altminteră atâta s'a scris despre tema aceasta și într'atâta s'a prefăcut în sângele dorinței generale, încât mărețea ei întrupare va deveni un triumf înălțător al preoțimei.

În sinodul nostru s'a exprimat dorința de a se ridica monumente marilor arhiepiscopalian Atanasiu Anghel și Inocențiu Micu Clain.

Despre un eveniment îmbucurător și pentru giurgeuani nespun de important, s'a raportat din partea presiului. Mai înainte edificarea frumoasei biserice, iar acum ridicarea caselor protopopești din Gyergyó-Szt.-Miklós. Împreună cu internat al școlărilor români din săcuime, cari vor studia la institutele de-acolo, însămnă nici mai mult, nici mai puțin, decât restaurarea într' toate al vechiului scaun protopopesesc din centru. Monumente, unde vitalitatea poporului nostru, va fi asigurată pentru multe timpuri. Asta o poate pricepe numai acela, care cercetându-ne acasă, se va convinge despre situație. Nu află cu cale, să aduc de astă-dată elogiul celor binemeritați pe terenul acesta, ci mă îndestulesc a accentua, că mare lucru s'a făcut prin aceasta. Generositatea unora împreună cu energia și

devotamentul altora, vor dovedi-o în apropiatul viitor. Vom reveni.

Tot cu prilejul acesta doresc a atinge și cestiunea înmulțirii școlărilor populare din Giurgen. În vederea analfabetismului bătrător la ochi, s'a adus conchis din partea senatului școlastic districtual, în sensul căruia e de lipsă să se înființeze încă 14 școli. Începutul s'a și făcut cu efect. Conținutul va atârna dela unitatea puterilor conducătoare. La din contră, resar alte școli pe arenă.

Cu privire la rostul misiunilor, observ, că cei ce nu sunt pătrunși de importanța lor, să poștească a asista numai o singură dată, și cred, că inimile lor vor bate în favorul acestor magistre binefăcătoare.

Ioan.

Deputatul Maniu între alegători.

Duminecă în 4 Nov. și-a făcut darea de samă deputatul Maniu înaintea alegătorilor din comuna Alămor și jur. Zina aceasta a fost pentru Alămori o adevărată sărbătoare. După trei-zeci ani de viață constituțională, acum pentru întâia-și dată au avut fericirea să salute în mijlocul lor un deputat român; acum pentru întâia-și dată au avut mulțumirea să asculte o dare de samă din rostul unui deputat de sângele lor. Momentele acestei zile vor fi neuitate pentru toți Români asistenți.

Sosirea deputatului a fost anunțată abia cu o zi mai înainte. Cu toate acestea s'au adunat alegători și fruntași români din comunele Armeni, Presaca, Bogatu, Mândra, Oena, Loamneș și din Hașag, care să ține de alt comitat.

Deputatul Maniu a plecat din Blaj

Duminecă cu accelerații de 9. Însoțit de prof. G. Precup, advocații Dr. Danil Szabo și Dr. Romul Boilă, apoi de funcționarul consistorial Aron. Primirea, ce i-s'a făcut, a fost din cele mai frumoase. La gara Loamneș pe linia Coșea—Sibiu, la oarele 12 din zi l-au întâmpinat preoții, învățătorii și fruntașii comunelor amintite cu 13 trăsuri, un banderiu de 24 feciori și o muzică de fanfare. Când a sosit trenul, muzica a intonat „Deșteaptă-te Române“, iar publicul postat în rând l-a primit cu urale entusiaste. Părintele Simeon Alămorean îl salută în numele alegătorilor cu cuvinte calde, la cari îi răspunde deputatul. Apoi se face plecarea spre Alămor. Să formează un corț impunător. În frunte sunt flacăii călări cu steagul albastru și alte două steaguri de ocazie, apoi trăsura cu patru cai a harnicului fruntaș Moise Opriș din Armeni cu deputatul Maniu. Pe urmă celelalte. Era înălțător, să vezi și sireagul de trăsuri, cum urca serpentina dela Loamneș cu alegătorii veseli, cari aclamau pe iubitul lor deputat. Calea dela Loamneș până în Alămor e o oară și ceva. Vestea sosirii deputatului s'a răspândit ca fulgerul. Pe cale spre Alămor așteptau păstorii cu pălăriile în mână trecerea noastră, cete de băieți alergau înaintea trăsurilor și salutau cu dragoste pe oaspele dorit. La capătul comunei, poporul adunat aclamează pe deputat. La toată poarta este cineva, femeile să închină. Pe fețele tuturor cetești bucuria.

În mijlocul comunei stă impunător biserica zidită abia de câți-va ani. Lângă biserica este o piață frumoasă. Aici să oprește convoiul. Poporul curge din toate părțile. În mijloc e improvisat un podiu cu o catedră. Podiul e ocupat de preoți și învățători, iar jur împrejur sunt alegătorii români, și poporul ca la o mie. Părintele

Grigorescu, pe care câți dintre noi n'ar fi dorit să-l vadă!

Casa pescărilor statului, acoperită cu trestie, îți dă o mulțime de cunoștințe nouă despre pești uscați sau vii. — acești din urmă nespun de petrecători, mai ales pentru băieți, ce tot dau să-i prindă prin paravana de sticlă. Un somn, cum nu vom fi visat mulți nici-odată. Migăloasele unelte de pescuit, stau de-asupra; dintre acestea numai rostul rociului îl știu, celelalte mi-au rămas neînțelese. „Dujmanii peștilor“, paseri acvatice umplute, sunt tot de-asupra, destul de interesante, să le vezi.

Pavilionul „Românilor de peste hotară“ e la spatele palatului Artelor, locul cel mai vast îl ocupă Ardealul și Ungaria. Porturile frumoase, ce s'au putut vedea vara trecută la Sibiu, n'au prea trecut granița, și mai ales niște păpuși foarte urite și schimbate, schimonosiau și îmbrăcămintea de pe ele. Mai în fund e pavilionul internațional; spun, cari au intrat, că abia-s espuse câte-va obiecte.

Trebue însă cercetată cu deamăruntul „cula“, unde e podoaba scumpă a trecutului mai ales a mănăstirilor românești. O adevărată bogăție de argint, aur, mătăasă, fir, prețioase, și de stoffele cele mai alese, din cari s'au lucrat odăjdile preoțești. Și din bogăția aceasta veche totuși nu se desprinde, nu ține trezește în suflet trăsărirea aceea, ce inconștii te umple de bucurie, și-ți vine parcă, dacă nu să joci, cel puțin să pocnești din degete, — când vezi aurituri și argintării moderne. Dimpotrivă, ceva rece, sever, ceva aspru se face stăpân pe tine, și privești aproape încruntat la arta sănătoasă și hotărâtă a trecutului. Atâta numai,

că e prea întunecoasă „cula“, ca să poți vedea deslușit și chipurile sfinților de pe icoanele celea mai vechi. Potire, discuri, stelute, lănci, aere, chivoturi. — mai toate purtând inscripții dela domnide ai țării, dela domnide, dela boeri cu rang, ori numai cu inimă mare. Argintul e în preponderanță vădită față de aur. Cele mai multe potire sunt de argint, dar lucrate cu atâtea înfloriri, putem zice, încât astăzi suntem de parte de toată această săpare fină în metal. Chivoturile celea mai scumpe te-am văzut în acest loc, lucrate toate cu o rară măiestrie, ce, la tot cazul, va fi cerut și mai rară paciință a meșterilor. Celea mai vechi antimise românești, șterse unele, te duc în acelea timpuri depărtate, când domnitorii și boerii își făceau o datorință creștinească, de-a înzestra altarul, pe care se întindea odată un astfel de antimis, cu odoarele celea mai prețioase. — în vase și vesminte sacre. Manuscrise și cărți vechi ne amintesc rodnica muncă culturală, ce se desfășură odată în mănăstiri. Cărți voluminoase sunt prinse într'o legătură cu totul deosebită: călcăniul, ori spatele volumului nu-i în pânză ori pele, ci în lanțuri de argint. Văzând toate acestea bogății din mănăstirile înzestrate de voivozi ori boeri, te depărtezi mândrindu-te în sufletul tău, că poporul românesc a avut odată astfel de stăpânitori. Înțelegi la minte și la inimă, cari au știut pentru ce se poate mai bine jertfi în lumea, în care ține dat din belșug tot, ceea-ce ține de lipsă.

Scobor pe lângă postă, unde se îmbulzesc ce-i ce vreau să trimită cât mai grabnice vești celor de-acasă, și mă opresc înaintea corturilor de lângă pavilionul ministerului de războiu. Serviciul sanitar pe

timp de războiu are espuse paturi de ambulanta, din chingi, paturi aranjate ca în spital pentru bolnavi, cu asteruturile simple și severe. Cuptoarele pentru pâne, sus pe roate, culina întreagă tot pe căruț, unelele de săpat. Tilegile, carale pentru tunuri sau amorțite, pustii. Corturile și puterea acestora de fer a artileriei, e partea cea mai puțin cercetată din expoziție, și soldații de pază șed somnuroși pe rudele dela carale pentru tunuri. La început credeam, că nici au-i permis să umbli printre ele, când un soldat se apropie și-mi spune că „e voe“, și-mi dă cu cea mai mare bucurie și bunăvoință deslușirile, ce i-le ceream. Într'un loc îmi arată un cort, construcție nouă a fiște-cărui ofițer, care, spune soldatul, se poate aduna grabnic și purta cu multă ușurință. Casa, în care a locuit regele în Bulgaria, cheamă foarte mulți vizitatori, ni-mindu-i pe toți cu simplitatea și sărăcia ei.

Impresia cea mai puternică, zguduirea cea mai mare, o primești când intri în Pavilionul ministerului de războiu.

Chiar la intrare, în față, e țevă de tun, din oțalul, căreia s'a făurit coroana regală a României, în dreapta armatură veche, săgeți, săbii, lănci. Pe o frântură de țevă de tun e numele lui Petru Cercel. După dl Iorga, cu tunul acesta a intrat Mihail Viteazul în Ardeal, acum trei-sute de ani trecuți, una din relicviile celea mai scumpe. O șea veche, cu frinele grele, cu scărițele puternice, tot la dreapta, și o platoșe. — se zice că ar fi a lui Mircea, adusă dela mănăstirea Coziei.

La dreapta, tot la intrare se înșirue steagurile vechi, unele cu bourul numai, a Moldovei, altele cu vulturul, a Muntenii.

Alămoreanu deschide adunarea, relevând poporul momentul îmbucurător de a putea azi pentru prima oară vorbind un deputat român și li roagă să asculte darea de samă a deputatului sles. Apoi dă cuvântul deputatului Maniu. Cu glas liniștit și cu ținuta-i simpatice multămește alegătorilor pentru buna primire și pentru încrederea, ce și-au pus-o, dându-i votul cu ocazia alegerii dela Vișu. Într'un discurs aproape de o oră arată lupta, ce au s'o ducă cei 14 deputați români în casa țării; li spune programul, ce-l au deputații români, mai ales insistă asupra votului universal, făcându-i să înțeleagă, că de-odată să nu aștepte, nu știu ce lucruri mari dela deputații români, de oarece stau 14 față cu 400, le promite însă că pentru binele și fericirea poporului român va lupta dimpreună cu ceilalți, chiar și cu primejdia vieții. De încheiere li roagă să fie cu încredere în Dumnezeu, să țină cu tărie la biserică, la școală și să cinstească pe preoți și învățători, cari au chemarea să-i conducă, și mai pe sus de toate să nu-și piardă nădejdea, care dă putere pentru viitor.

Vorbirea caldă și plină de învățături a deputatului a fost des întreruptă de popor. Bătrânii și femeile lăcriman de bucurie și par'că-i sorbiau tot cuvântul. La sfârșit a fost viu aplaudat de toți.

Prof. G. Precup li-a vorbit despre faloasele activități parlamentare, iar avocatul Dr. Boilă, multămește alegătorilor pentru încrederea, ce și-au pus-o și Dr. Maniu, care este unul dintre cei mai distinși membrii din parlamentul țării.

Pe urmă tot părintele Alămoreanu încheie adunarea și prezintă spre primire următoarea adresă de aderință:

„Alegătorii români din Alămor și jur dimpreună cu poporul, întruniți astăzi la

darea de samă a deputatului nostru din cercul Vișului Dr. Iuliu Maniu, având cunoștința de ținuta deamă și de lupta, ce o poartă clubul deputaților naționaliști, în sfatul țării pentru neamul nostru, aderăm întru toate programului lor și le exprimăm tuturor cea mai călduroasă mulțumire și în deosebi deputatului nostru Dr. Iuliu Maniu, care este fala și mândria noastră.”

Cu aceasta terminându-se partea oficială s'a încins o horă veselă; apoi a urmat masa la casa ospitalieră a părintelui Alămoreanu. Au fost de față toți fruntașii din Alămor și jur. Dispoziția a fost bună, s'au rostit mai multe toast. Ni-a plăcut mult buna înțelegere dintre preoții și învățători de pe aici, pecum și interesul ce-l au pentru cauza națională fruntașii acelor comune. Cu trenul de noapte, deputatul Dr. Maniu s'a reuors la Blaj mângâiat în suflet de dragostea și alipirea, cu care sunt alegătorii români față de dânsul.

Nu ne îndoim, că alegătorii, cari au auzit darea de samă a deputatului lor, vor ști ce înșamnă a avea deputat de neamul lor și învățăturile ce li-au auzit, vor afla răsunet în întreg poporul. Astfel de dări de samă nu pot decât să ridice nivelul moral a mult neglesului nostru popor.

Exp.

La Expoziție!

În vederea prolongirii expoziției naționale dela București până la 15 oct. v. am fost recercați din mai multe părți, mai ales de către preoți, să aranjăm o nouă excursiune la București. Răspundem, că dacă se vor insinua cel puțin 50

perseane, redacția noastră ia asupra și această sarcină plăcută. Speșele nu vor fi mai mari ca 30—40 cor. socotite dela Predeal, cu toate că fiind instituturile ocupate, va fi mai grea încuartașirea și provederea cu mâncare. Pentru acești bani excursioniștii vor beneficia de bilet cl. III. dela Predeal la București și înapoi, cuartir și proviziune completă în București, cercetarea expoziției și a orașului, o excursiune la Constanța, Sinaia sau în alt loc însemnat. Termenul însinuării și a spedării sumei de 30 cor. e 20 oct. n., întâlnirea la Brașov Sâmbătă dim. în 24 crt.

Cei ce vor voi să călătorească să fie provăzuți cu pașaport în regulă, sau cel puțin cu un certificat dela comună.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Credincioșii gr.-cat. din parohia Stărcin, Vasile Labo și soția-sa Veronica Pop. au donat pe sâmba bisericii din loc o evanghelie cu litere latine. Maria Șerban și soțul sâmb Ioan Caluș, au procurat un rând complet de vestimente bisericesti. Iar tinărul Nicolai Mirișan, ne-a dăruit 2 prapori frumoși în culoare vânetă, toate la oaltă, în preț de 158 cor. Pentru cari fapte bune și pe aceasta cale le aduc mulțumită sus numiților credincioși, dorind ca bunul Dumnezeu să le respătească aceste binefaceri ale lor. — Stărcin, la 25 Oct. 1906. Emil Deac, preot gr.-cat.

Din Arhidieceză. Vicar Varga, adm. parohial în Poptelec, a fost numit paroh în

și iarăși altele cu amândună acestea steme, care a dat Dumnezeu să se împreune odată. De-asupra ruzii de steag, strălungește crucea, dacă glonțul dușman n'a fulgerat-o din locul de pază, unde se află. Căci celea mai multe din aceste steaguri sunt numai fășii zdrențuite, pe unele abia se mai vede o urmă de flămură lângă cuile, ce au ținut odată pe rudă stundardul non întreg. Soldații, ce se plimbă pe aproape, ca cei nepricepuți să înțeleagă mai bine tiparul mare, ce-ți sare în ochi pretutindeni: „Rugăm a nu atinge obiectele”, ridică din când în când ochii la steagurile zdrențuite, și par'că se gândesc la ceva depărtat. Sunt celea dintâi steaguri ciurnite de gloanțe, pe cari le văd în viață. — 24 ori 44 sunt în pavilionul regal în jurul coroanei regelui și a reginei. Lângă perete flamura largă, adâncă, în colorile ei curate, a bietului crain Teodor Olteanu, pe care nu i-a fost dat să o poarte în lupta sfântă a desrobirii de care se apucase. Și ca un gând urit, ca o urmă de strigoiu, văd mănunchiul de păr de cal. — din coadă ori coamă, ce atârână de steagurile străjuite de semilună. Un simbol mai urât ca coada de cal și semiluna nu-mi pot închipui. Și cu cei ce aveau astfel de simboale au trebuit să lupte, și să-i învingă cei conduși de simboale atât de ideale ca vulturul și crucea, și falnicul zimbru al Moldovei. Coloratura ruzilor e dusă toată aproape, mai ales pe unde a ținut odată mâna aprigă a voinicilor „stegari ai țării” e lucie. Avântul măreț, strășnicia voințelor de-odată, umplu sufletele celor ce privesc acestea flămuri mândre, mărețe, ale noastre.

Dacă treci odată de acest sanctuar, puțin îți mai pasă, de ce vezi mai departe.

Ceva nou e marina română, elegantă, ușoară, ce se poate vedea. De ce am văzut în etaj, nu-mi mai prea aduc bine aminte, știu numai, că trezindu-mă de-odată între soldații înșiruiți, ce stau „hantac” și-și arătau uniformele din toate categoriile de oaste, m'am uitat mirat la ei, că s'au pus în așa ținută, până ce voiu trece. Numai târziu am băgat de samă, că un-s soldați aveau, ei numai uniforme. Trec prin pavilionul instrucției publice, și cerc să ajung odată în pavilionul regal, căci se înșară și se încheie, și pe lângă aceasta s'a răcit timpul destul de simțitor.

Cu capul descoperit se intră în acest pavilion, unde sunt espuse coroana de opal a regelui și de aur a reginei. Doi soldați și un ofițer stau gardă, și mai dau îndrumări celor ce intră cu capetele acoperite. După coroanele, privesc mai mult la ordurile, ce le-a primit regele, mai ales după războiu, și cu diferite alte ocațiuni. Sabia de onoare, ce i-a oferit-o corpul ofițeresc din țară, apoi deosebite daruri dela familiile domnitoare cu prilejul nunții de argint a Măiestăților lor. Un de aur dar vechiu al familiei, vine dela neîmpăcatul și nesațiosul războinic de odată, care a fost Napoleon I. cel mare. O bogăție mare, o bogăție dăruită, care arată simțămintele altor națiuni, a tuturor din Europa, față de familia domnitoare română. Sara la arenele romane a fost și regele, la reprezentăția, ce se numește „Povestea Neamului”. Impresia mea de acolo e aceasta: Nu-i nici ceva comic, de ce să rzi, nici ceva măreț în serioșitatea sa, ce să-ți fie atenția încordată, ci cum e mai rău. Tot ce se poate auzi și vedea, sunt trimbițele, și alergarea împraștiată a cailor.

Actorii nu-s nici domni, nici artiști, așa că nici nu pot să prezinte nimic. Costumele vor fi ceva dar cei, cari le îmbracă hotărât, că nu-s nimica. Iar tranșele, ce se urmează, după „Poveste” nu se pot privi. Arenele însă îmi impun, și așa fi dat mult, să fi putut fi de față, când a fost producția corurilor noastre acolo.

Micile naviloane dela Expoziție, a particularilor, n'ai răgaz să le vezi și poate că ai vedea în mic numai lucrurile de fabrică, ce se pot vedea în pavilionul industriei. — În pavilionul „Ungariei” se află un uriaș trunchiu de stejar, pe care e scris cu creionul că ar fi de pe timpul lui Radu Negru, despre care se credea odată, că a fost întemeietorul Munteniilor.

Părechea regală a cercetat expoziția într'o zi, când noi excursioniștii eram pe acolo încă. Ne-a fost dat să vedem, cum regina a sărutat o fetiță în costum românesc. — poate dela țară — ce i-a oferit un buchet, când era să intre în pavilionul instrucției publice, — și cum a mângâiat apoi pe rând pe celelalte fetițe, vre-o 12, care au spus un cântec.

Sara expoziția, cu multele lumini, pare un oraș din povești. Dar vremea s'a răcit bine, și trebuie să ne vedem de cuartire.

I. Agărbiceanu.

Abrud (distr. Rósia): *Béniamin Popiu*, paroh în Șarouș-ung. a fost dispus în aceiași calitate la Șenlia-română (distr. Erno); *Iuliu Laslo*, paroh în Szt. Lorințiu, a fost trecut tot ca paroh la Lăscu (distr. Erno) și *Traian Hădărean*, adm. par. din V. Cămăraș, a fost numit paroh în Cămărașul-deșert (distr. Catina).

Hymen. *Ioan Moldovan* și *Alexandrina Lupan*, anunță nunna lor, ce se va celebra Duminică în 11 Nov. n. a. c. în biserică gr-cat. din Siivașul-de-câmpie.

Știri literare. „*Convorbiri literare*”, vechea revistă a „Junimei” a apărut pe luna Octombrie, conținând între altele o frumoasă noie a lui N. Volenti, dedicată stăruii lui Alexandri, apoi părți din corespondința marelui poet cu Alecu Hurmuzachi, publicată de Chendi, un interesant articol a lui Nerva Hodos despre Biblioteca publice libere ș. a. Cealaltă revistă „*Viața românească*” dela Iași în nr. 6, începe cu un roman de Sadoveanu, măntuie novela lui Agârbiceanu din viața preoților noștri dela sate, versuri de Cornelia din Moldova și scrieri despre românii din Bucovina și Ardeal, cronici, reviste și recenzii. — „*Musa română*” a măiestrului Morășianu, nr. de pe Octombrie conține un Val și o Hora-Polca, dedicat deputatului Dr. I. Maniu, amândouă de redactor, apoi drăgălașe doină din Munți apusei, colectată și aranjată pe violină de P. Pipos. În partea literară se continuă povestirea „Prisonierul Arizentului” și se dau câteva știri muzicale.

Teșana. Duminică viitoare în 18 crt. n. la orele 3 d. a. se va ține adunarea constituantă a noiei bănci românești din Teș. în localul școlii române de băieți.

Pentru biserică din Cluj. Escelența Sa Mitropolitul Victor, a dăruit 1000 cor. pentru repararea bisericii din Cluj, și acum tinerimea română din Cluj invită la *petrecerea eu dans* (Picnic), ce se va aranja la 22 Nov. n. 1906, în sala dela „Hotel central”. Venitul curat e destinat pentru biserică gr-cat. din Cluj.

Tovărășie pentru ajutorarea diletanților de teatru. Păr. Ioan Baciu din Șimș, care în tineretă a înființat cea dintâi societate de diletanți, a înființat și în comuna sa o astfel de societate, cu care a ajuns la rezultate îmbucurătoare, având 34 membri, cu cari a jucat 13 piese teatrale, unele și de câte 5 ori. Tot Dsa a înființat și o tovarășie pentru ajutorarea și subvenționarea diletanților și a pregătit regulamentul pentru astfel de tovarășii, pe care îl vinde cu 1 cor. în favorul acestei rennuni. Tovărășia din Șimș e aprovisionată deja cu 83 piese teatrale, are 49 bucăți vestiment pentru teatru și obiecte de mascat, are o bină ușor transportabilă și un prospect de sat și ne lăungă aceea arme și alte lucruri necesare la teatru. Regulamentul pregătit de păr. Baciu, poate fi utilizat cu rezultat și airea de aceea îl recomandăm în atenția societăților de diletanți de pretutindenea.

Zaharie Bărsan la noi. Artistul nostru dramatic, care în vara trecută a cucerit simpatia publicului românesc prin reprezentațiile teatrale, date cu concursul trupei sale bine organizate, va da în cursul acestei luni o serie nouă de reprezentații, ale căror program e următorul: Sâmbătă 10 și Duminică 11 Nov. n. în Blaj; Sâmbătă 17 și Duminică 18 Nov. n. în Sibiu; Miercuri 21 Nov. n. în Orăștie; Sâmbătă 24 și Duminică 25 Nov. n. în Arad; Sâmbătă 1. Duminică 2 și Marți 4 Dec. n. în Oravița; Duminică 9 și Luni 10 Dec. n. în Abrud; Sâmbătă 15 și Duminică 16 Dec. n. în Brașov. Repertoriul e următorul: „Năpasta”, dramă în 2 acte de Caragiale. — „Sluga la doi stăpâni” comedie în 2 acte, local, de Z. B. — „Mărioara”, idilă dramatică de Carmen Sylva. — „Instinctul”, dramă în 3 acte, local, de Z. B. — „Între patru ochi”, comedie într-un act de L. Fulda, trad. de Z. B. — „Marinarul”, dramă într-un act de A. Theuriet. — „Furtuna casnică”, comedie

într-un act de P. Ferrier. — „Noapte de Octombrie”, scenă dramatică de Alfred de Musset. Scopul acestui turneu artistic e de a se aduna suma necesară, pentru-ca îl Bărsan să poată petrece câțva timp în Italia, în trupa mareului actor dramatic Ermete Novelli spre a se perfecționa și mai mult. Nu ne îndoiim, că având în vedere acest nobil scop, publicul nostru se va grăbi nu numai a sprijini întreprinderea aceasta prin plățirea taxei de intrare la reprezentații, dar și cu dare de mână vor sacrifica din prisosul lor și oare-cari suprataxe, desre cari se va face apoi o dare de seamă în publicitate. Cei, cari neputând lua parte la reprezentații — ar dori să sprijinească pe artistul nostru, sunt rugați a trimite contribuțiile lor benevoles la adresa revistei „Luceafărul”, Sibiu (Nagyzeben), Schewigasse Nr. 2.

Constituție. Societatea bir.-lit. „Alexi Șineai” a teologilor dela Seminarul rom. gr-cat. de Gherla s'a constituit în sedința de constituție, ținută la 25 Oct. n. 1906 în modul următor: Președinte: Ceciliu Demian, cl. IV., vice-preș.: George Pop. cl. IV., secretar: Mihailă Someșan, cl. III., controlor: Teofil Rotar, cl. IV., casar: Ioan Kovács, cl. III., bibliotecari: Ioan Bran, cl. III. și Pompeiu Vlăduț, cl. III., arhivar: Paul Fetii, cl. II., notar: Patriciu Trușăș, cl. II. — Membrii în comitetul revizo-redacțional au fost aleși: Emil Dragomir, cl. IV., Gregoriu Bntuza, cl. III., Iulian Chitta, cl. III., Valer Pop. cl. III., Nicolau Juhász, cl. II., Ștefan China, cl. II., Virgil Surányi, cl. II., Petru Viman, cl. II., Ioan Fodor, cl. I. și Ioan Petringel, cl. I.

Convocare. Despărțământul Mediaș—Ibașfalau al „Rennunii învățătorilor din Arhidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș” conform §-ului 21 din statute, își va ține *adunarea de toamnă*, Duminică la 18 Nov. n. a. c. în comuna Blăjei.

— Despărțământul „Ludoș” aparținător Rennunii învățătorilor gr-cat. din Arhidieceza gr-cat. de Alba-Iulia, își va ține *adunarea de toamnă* la 17 Nov. a. c. în Oarba, la care sunt invitați toți învățătorii și directorii școlari acestui despărțământ, precum și binevoitorii școlii noastre populare.

— Despărț. Bia-D.-Sămărtin, aparținător Rennunii învățătorilor gr-cat. din arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș” în înțelesul §. 21. din statute și a concludului luat în adunarea de primăvară, își va ține *adunarea generală de toamnă* la 17 Nov. a. c. în școala gr-cat. din Bozias, la care adunare on. domni membri fondatori, domni preoți, ca directori școlastici, membri ordinari și ajutători, precum și aceia, cărora le zace la inimă cauza învățământului confesional, prin aceasta cu toată onoarea sunt invitați.

— Ca delegatul comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, am onoare a invita la *adunarea constituantă* al noului despărțământ, ce are să se organizeze în cercul administrativ al Tășnadului, care să va ține în 16 Nov. n. a. c. la 10 oare a. m. în localul școlii române din Tășnad. — Tășnad, 24 Oct. n. 1906. *Demetriu Coroian*, protopop gr-cat. român, delegatul comitetului central al „Astrei”.

Mulțămite publică. La petrecerea aranjată în folosul școlii române din Tulgheș, în 12 August n. a. c., au binevoit a contribui peste taxa prescrișă următorii domni: Ioan Dobrea 3 cor., Dobribán Péter, sergent major de jandar 4 cor., Nisel Moriz 2 cor., Ciato István jun. 2 cor., vād. Ana Spiru 4 cor., Paul Nüncke 5 cor., Ioan Urziceanu 4 cor., Mihail Iatu 3 cor., G. Popovici 2 cor., Aurel I. Nicolescu 2 cor., Dr. Alexandru Nicolescu 2 cor., Elie Câmpean 7 cor., D. D. Donescu 2 cor., Virgil Codarcea 1 cor., P. Butnar 5 cor., Ales. Nicolescu, preot, Mestershaza 5 cor., Vasiliu Moldovan 2 cor., Teodor Crusii 2 cor., Augustin Dobrea 5 cor., Gavril Ciobotar 3 cor., Biro Béla 2 cor., Nicodim Rus 4 cor., Csato Sándor 3 cor., Székula Menyhért 2 cor., George Câmpean 2 cor.

Sirul Moriz 2 cor., Laș B. Mozes 2 cor., Gheorghiza Tifrea 2 cor., Societatea de explotare a pădurilor Ața Bonr 9 cor. 40 fil., Ioan Bogdan 4 cor. 70 fil., Boar Kristof 1 cor. 88 fil. și Simion Retesan 2 cor. 82 fil. Suma totală 102 cor. 80 fil. Primească toți supranumiții mulțămitele noastre, celea mai sincere pentru sprijinul dat școlii noastre românești. Ne ținem de datorință deosebită a releva concursul dat pentru buna reușită a petrecerii, de spectata familie a cav. Augustin Dobrea și de Dl. Mühlhay Endre, care deși ungar, a lucrat alături cu noi, ajutându-ne în tot chipul. — Dumnezeu să le răsplătească însuși! — *Comitetul aranj.*

Necrolog. În 1 Nov. a. c. a repausat în Domnul *Pavel Popescu*, preot deficient și v.-protop. on. în Boarta, aparținătoare districtului protop. al Sibiului, în anul al 71-lea al vieții și al 50-lea al preoției și fericitei căsătorii Actni înmormântării l-a săvârșit Preaon. dn Nic. Tugau, protop. districtual, asistat de 4 preoți și un lector. Ze. ul neobosit dovedit de repausatul în acest lung șir de ani de păstorie spre binele spiritual al fiilor sei sufletești, prudența sa pastorală, cu care a știut organiza și chivernisi atât de bine parohia sa, munca desinteresată denusa pentru înflorirea vieții religio-morală-culturală și națională, cum și ruanimoasele dăruiri, făcute pe sama parohiei, tot atâtea aptitudini și fapte nobile, a oferit cu prisosința plăcut subiect Preaon. dn protopop la escejența sa predică, cu textul: „Bine serv bun și credincios, peste junime ai fost credincios, peste multe te voiu pune întru bucuria Domnului tău”, predică, prin care nu numai a alinat durerile adânc în tristatei văduvă, ci a și mângăiat-o și a captivat bunăvoința tuturor locuitorilor din comună, căci toți locuitorii fără deosebire de confesiune și naționalitate, și-a ținut de datorință a lua parte la actul înmormântării repausatului preot, care s'a bucurat de stima și respectul tuturor. Dăruind casele sale proprii cu toate superedificatele bine aranjate și nu de mult edificate în stare foarte bună, pe seama bisericii, repausatul a prestat dacă nu mai mult, cel puțin atât pentru parohia sa, cât a făcut și valorat întreg beneficiul său parohial în timp de 50 ani ai preoției sale. — iar în anul acesta având și voind să-și serbeze jubileul de 50 de ani ca preot, drept coroana a faptelor sale nobile și l-a serbat astfel, că a contribuit dela sine pentru padimentarea bisericii 600 cor. a cumpărat un prapor cu 80 cor. și de 20 cor. a cumpărat cărți pe sama copiilor de școală, fapte prin care repausatul și-a câștigat nume neperitor și vecinică recunoștință din partea poporenilor sei. Astfel și-a priceput repausatul în Domnul sublima sa chemare ca preot și român! De încheiere mai amintesc că repausatul a fost unul dintre primii inițiatori și întemeietori ai băncii „Racovițana” din Șeica-mare, al cărei vice-prezident și membru în direcțiune a fost până în ceasul morții sale. — *Un participant.*

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Victor. Îi vom face loc în curând, mulțumite! *V. O.* Se va publica, trimiteți-ne și continuare, și dacă se poate scrieți numai pe o lăture a hârtiei.

Coresp. dela Cluj. Corespondința dtale am primit-o numai Vineri dimineața, când aveam deja materialul împărțit. În numărul viitor de sigur.

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc la gara din Erdő-Szent-György. (Bözöd-ujfalu). — Mihail Piroșca, adm. par. gr-cat.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolitul Sava Brancovici,

de
Dr. AUGUSTIN BUNEA.

În zilele de curând trecute dl V. Mangra a publicat în Arad o scriere a sa intitulată: „Mitropolitul Sava II. Brancovici (1656—1680)“. Dsa a avut bunăvoința a-mi trimite și mie un exemplar, scriind cu mâna sa proprie pre el: „în semn de stimă“. Deschizând însă cartea am văzut cu mirare, că dedicația scrisă nu se potrivește de loc cu cuprinsul tipărit al cărții, unde, în loc de o istorie obiectivă, găsesc o polemie necuviincioasă, în care ura confesională se întrece cu nizuința de a ține și duce pe cetitori în rătăcire.

De câte ori am scris o carte independentă, m'am ferit ca de foc să nu supăr pe nimenea. Mi s'a întâmplat chiar, că unul sau altul dintre scriitorii noștri mi-au făcut imputări nedrepte. Dar eu am tăcut, pentru că am văzut, că acei scriitori iubesc și caută adevărul, și astfel am gândit, că mai bine să sufer eu nevinovat, decât să supăr pe oamenii, cari cu inimă curată cercetează trecutul neamului românesc.

N'am putut și nu pot însă să mă port tot asemenea față cu oamenii, cari cu rea credință și cu rea voință vreau să-mi micșoreze reputația bună, la care am ținut în toate lucrările mele istorice și în toată viața mea publică. Față cu aceștia am fost și voi fi necruțător, căci trebuie să-i facem să priceapă, că numai cinstea și omenia trebuie să poarte și condeiul oamenilor de știință.

Am fost deci necruțător față cu dl I. Pușcariu, carele a crezut, că cu nerușinarea, cu care a scris și publicat o carte pornografică, poate lovi și în adevărul istoric, și în cei ce-l prețuesc și-l spun fără șovăire. Am fost necruțător față cu dl T. V. Păcățianu, care crede, că e o vârtute a falsifica istoria, și a batjocori pe istoriografii, cari se silesc a cerceta și scrie numai adevărul. Am fost necruțător față de acei oameni răutăcioși, cari și-au căutat în București un academician, ca să mă ponegrească, după ce el însuși a declarat într'o scrisoare privată, că scrierile mele sunt mărgăritare. Voi fi deci dispensat de orice considerație și față de dl Mangra, care după ce ne-a tras pe sfoară pe terenul politic, crede, că tot așa va izbuti și pe terenul științific.

Cartea dlui Mangra se începe cu o „scurtă reprivire istorică asupra ierarhiei bisericei române din Transilvania, și a luptelor ei cu protestantismul“.

Îndată la început (pag. 2.) dl Mangra ne spune un neadevăr. Domnia-sa a avut în mâna sa cărțile mele: „Vechile Episcopii“ și „Ierarhia Românilor“, în cari am dovedit, că Românii din Ardeal au avut o episcopie îndată după Conciliul florentin. Începutul episcopiei Vadului l'am pus pe timpul lui Ștefan-cel-Mare (1457—1504), iar al episcopiei Geoagiului pe timpul lui Radu-cel-Mare (1494—1508), va să zică înainte de reformațiune. Cu toate acestea dl Mangra cutează a tipări negru pe alb: „Înainte de reformațiune, el (Bunea) nu admite să fi avut Românii din Transilvania necum mitropolie, ci nici măcar o episcopie“.

Să vedem acum, cum dovedește dl Mangra, în contra mea și a dlui Iorga, existența mitropoliei române înainte de Mihaiu Viteazul. La pag. 3. ne spune: „În catalogul cel mai vechiu: *De ordine thronorum Metropolitanorum* de pe timpul împăratului Leon cel înțelept (883) între mitropoliile supuse Patriarhului de Constantinopol găsim însemnate și *mitropoliile românilor*“. „Posteris temporibus constituti sunt in Ungro-Vlachia duo Metropolitanæ, quorum alter tenet locum Nicomediensis et dicitur Exarchus totius Ungariæ et plagenarum. Alter dicitur Metropolitanus partis Ungro-Vlachia geritque vices Amaseni. Et alius in Moldavia seu Nigra-Vlachia“; și apoi dl Mangra exclamă triumfător: „Iată documentată existența a trei Mitropolii la Români, din cele mai depărtate timpuri“. Aceasta ar fi una dintre cele mai prețioase descoperiri din câte a făcut vreodată un istoric român. Fiind adecă constatat din partea dlui

Mangra, că Mitropoliile Românilor au existat dincoace de Dunăre încă pe la anul 883, cestiunea continuității Românilor ar fi lămurită, iar școala lui Rössler cu rușine îngropată.

Din cele trei Mitropolii, după părerea dlui Mangra, (pag. 4 și 5) răzimată pe combinațiunile neîntemeiate ale altor scriitori, una a fost în Țara-Românească, alta în Moldova, și a treia în Ardeal. Șirul mitropoliților dela cele trei mitropolii nici odată nu s'a întrerupt, căci dl Mangra la pag. 4. urmând pe Porfirie mitropolitul Cezariei Capadochiei care a scris la 1600, ne spune, că Patriarhia din Constantinopol rânduiă arhieriei până și la bisericile ortodoxe stăpânite de străini.

Toate acestea însă ne arată cutezarea oarbă, cu care dl Mangra vorbește despre lucruri, asupra cărora nu este de loc lămurit și orientat. Dacă deschidem din „Historiae Byzantinae“ volumul, care este intitulat „Georgius Codinus Curopalata de Officiis et Officialibus Curiae Constantinopolitanae“ unde dela pag. 291—351 se cuprind „Notitiae Graecorum Episcopatum a Leone Sapiente ad Andronicum Palaeologum“, vedem, că în catalogul împăratului Leon cel înțelept, care, sub titlul: „Ordo dispositus per imperatorem Leonem Sapientem, quem locum et seriem habeant Throni Ecclesiarum Patriarchae Constantinopolitano subjectarum“, este tipărit dela pag. 325—327, nu se face nici o pomenire despre Mitropoliile Românilor. Nu împăratul Leon, ci Curopalata, care a scris în jumătatea a doua a veacului al XIV-lea, mărturisește la sfârșitul unui alt catalog despre Scaunele mitropolitane, că în zilele lui s'au înființat două Mitropolii în Țara-Românească (Ungro-Vlachia), și una în Moldova (p. 351.) Istoricii noștri cei mai de frunte: Hașdeu, Onciul, Iorga, și mai pe urmă N. Dobrescu, au dovedit, că aici e vorba, nu de vre-o mitropolie din Ardeal, ci de Mitropolia Ungro-Vlachiei, întemeiată la 1359, de Mitropolia părților Severinului tot din Țara-Românească, înființată în 1370, și de Mitropolia Moldovei, înființată în 1374.

Cum rămânem deci cu Mitropolia Ardealului de pe la a. 883? și cum ar fi putut rândui Patriarhul arhieriei la o mitropolie neexistentă? Unde se păstrează numele acestor arhieriei?

Părerea lui Golubinski, că Mitropolia Severinului ar fi fost transferată din Valahia în Transilvania, este lipsită de orice temei istoric și astfel înzădar stăruie așa de mult dl Mangra (pag. 5.) pe lângă această părere. Mitropolia Severinului nu a mai existat după 1401. (Vezi N. Dobrescu, „Întemeierea Mitropoliilor“, pag. 56.) Iar dela 1401 încoace Mitropolitul Ungro-Vlachiei era împuternicit de Patriarhul a se îngriji de credincioșii din Ungaria în calitate de exarh al patriarhului (Ibid. pag. 48.) Dacă pe la 1489 întâmpinăm un Daniil, mitropolit sau arhiepiscop de Severin, iar în 1577 un alt mitropolit de Ardeal și Severin tot cu numele Daniil, aceasta numai atâta dovedește, că pe la 1489 un episcop, care se intitulă Mitropolit după obiceiul anti-canonice al Sârbilor, voiă să întemeieze o episcopie într'un sat, Feleacul de lângă Cluj, și că la 1577 era un alt episcop Daniil peste bisericile Ardealului. Împrejurarea, că ei se intitulază de Severin, arată, că în Ardeal nu era încă o episcopie înființată în mod canonic, și astfel acei arhieriei și-au luat titlul dela scaunul unei mitropolii apuse, întocmai pe cum pe la 1456 era un episcop cu numele Macarie cu titlul de *Haliciu*, adecă cu titlul tot dela o mitropolie apusă. Precum însă din titlul de *Haliciu* al lui Macarie nu poate nimeni deduce, că mitropolia de Haliciu și-a mutat scaunul în Ardeal, tot asemenea din împrejurarea, că doi arhieriei ai Românilor din Ardeal poartă titlul de Severin, nu se poate deduce, că mitropolia Severinului și-a mutat scaunul în Ardeal.

La pag. 6. dl Mangra vrea să dovedească cu scrisoarea patriarhului Antonie din 1391 despre mănăstirea din Peri (Maramureș), că „Românii din Transilvania aveau pe atunci ierarhie regulată, care stă în relații cu Patriarhul din Constantinopol“.

Eu urmând traducerea latinească a scrisorii patriarhului Antonie, așa pe cum o aflăm publicată în Istoria bisericească a lui Maior (pag. 144.), am arătat în „Vechile Episcopii“, că în acea scrisoare nu este vorba de vre-o „Ierarhie regulată“ în Transilvania.

De atunci încoace lucrul s'a lămurit și mai pe deplin din partea dlui Iorga în scrierea sa: „Studii și documente, XII.: Scrisori și inscripții ardelenene și maramureșene“, I. pag. XXXVIII.

și următoarele, unde pe temeiul originalului scrisorii patriarhale arată, că aceasta nu are de a face cu vre-o episcopie, ori mitropolie, căci, zice foarte adevărat dl Iorga, „nu se putea așeza, în însași țara regelui catolic, un episcop sau un mitropolit ortodox“, ci dintr'însa se constată numai atâta, că din egumenul dela Peri Patriarhul făcu un exarch al său, stăpânind o stavropighie. Asemenea arată dl Iorga, că în originalul grecesc nu este vorba, că voevodul Balița și-ar fi închinat „biserica“ către Patriarhie, „ceea ce n'are înțeles pentru acel timp“, observă tot dl Iorga. „Stavropighion“, precum arată însași etimologia acestui cuvânt grecesc, nu însemnează altceva, decât înfigerea unei cruci din partea Patriarhului în o mănăstire ori în altă instituție sacră, ca semn, că aceea este nemijlocit supusă patriarhiei, iar nu unui episcop. Mănăstirea stavropighie din biserica orientală corespunde mănăstirilor exempte din biserica latină, scoase adecă de sub puterea episcopilor și supuse nemijlocit Pontificelui Roman.

Mănăstirile stavropighii nu sunt identice cu mănăstirile închinete, ale căror venite treceau la locurile sfinte din Orient, cărora erau supuse nemijlocit. De aceea dl Mangra nu știe ce scrie, când confundă aceste două feluri de mănăstiri și spune, că n'ași fi „în clar cu caracterul și însemnătatea mănăstirilor „stavropighii“ și „închinete““. (pag. 7.) Când egumenul, ori starețul unei mănăstiri era înălțat la demnitatea de exarch patriarhal, cum s'a întâmplat cu egumenul din Peri, el căpăta jurisdicțiune episcopescă, adecă avea dreptul să ocârmuiască ca locțiitor al Patriarhului toate bisericile și persoanele de pe teritoriul supus jurisdicțiunii sale, nu avea însă dreptul de a sfinți preoți, dacă nu era el însuși episcop sfințit prin punerea mânilor altor arhieriei. Și fiindcă nicăiri nu se zice, că egumenul din Peri ar fi fost înălțat la treapta arhieriei, trebuie să admitem, că el ocârmuia dieceza mănăstirii cam așa, precum „abbates nullius“ din biserica latină ocârmuiesc diecezele lor în tot ce privește jurisdicțiunea episcopescă, afară de dreptul de a sfinți preoți. De altă parte însuși faptul, că patriarhul face exarch adecă locțiitor al său pe un egumen simplu, arată, că în țările supuse regelui unguresc nu se află încă o ierarhie regulată, căci dacă aceea ar fi existat, Patriarhul ar fi numit exarch al său pe capul acelei ierarhii, adecă pe mitropolitul, cum a făcut mai târziu la 1401 exarch al său pentru Ungaria și plaiuri pe mitropolitul Ungro-Vlahiei, ceea ce dovedește, că exarchia din Peri, nefiind recunoscută de regii ungari, curând a trebuit să apună.

Alt argument pentru existența Mitropoliei înainte de Mihaiu Viteazul vede dl Mangra în faptul, „că înainte de Mihaiu Viteazul, la 1581 era mitropolit marele Ghenadie în tot ținutul Ardealului și al Orășiei“ (pag. 8.) De fapt Ghenadie se intitulă „Mitropolit“ numai după obiceiul Sârbilor, cari din episcopi făceau mitropoliți, și din mitropoliți patriarhi, pe când el era numai episcop, ceea ce se vede din decretul lui Sigismund Báthory din 20 Martie 1585, unde el este numit ceea ce era într'adevăr: „episcopus Ecclesiarum valachalium în Transylvania“ (vezi decretul în „Vechile Episcopii“, pag. 60.) Mai departe dl Mangra răsămându-se pe o greșală a lui Șincai (Chr. a. 1599.), ne spune, că pe timpul lui Mihaiu Viteazul se află în A-Iulia un mitropolit român Dimitrie. Aci însă se face numai o confuziune de nume, căci a existat, ce e drept, un episcop Dimitrie, dar acesta era episcopul romano-catolic Dimitrie Napragyi, iar nu un mitropolit român Dimitrie, pe care nu-l găsim în dipticul Mitropoliților de Alba-Iulia, depus de însuși Șincai în biblioteca universității din Budapesta.

Cum stă lucrul cu Ioanichie „Nándor-Albensis“ adecă de Belgradul-Sârbesc, pe care dl Mangra (la pag. 6.) îl face Mitropolit al bisericii românești din Transilvania, răsămându-se pe părerea greșită a lui Golubinski, am arătat în scrierea mea „Ierarhia Românilor“, pag. 121 și urm., din care ori ce om nepreocupat se poate convinge, că Ioanichie nu a fost Mitropolit în sensul propriu și canonic al cuvântului, și cu atât mai puțin Mitropolit al Românilor din Transilvania. De aceea nu vreau să mai discut această chestiune, deplin lămurită din toate punctele de vedere. Aci numai atâta observ, că în dipticul lui Clain, tipărit de Cipariu în „Acte și Fragmente“, pag. XIII, nicăiri nu se află numele lui Ioanichie. Dl Mangra (la pag. 9.) susține, că dipticul lui Clain e vrednic de credință. Dar dacă e vrednic de credință, și într'însul nu se află numele lui Ioanichie, pe ce temei mai poate susține dl Mangra, că Ioanichie a fost Mitropolit al Românilor din Ardeal pe la anul 1479?

Alt argument despre existența Mitropoliei ardelenne îl găsește dl Mangra în dipticul lui Clain, în care se înșiră o mulțime de mitropoliți ardeleni, începând cu anul 1348. Cipariu însă la pagina XIV. din „Acte și Fragmente“ dovedește, că în-treg catalogul lui Clain este o făuritură fără temei istoric. Cipariu are dreptate, căci ce face Clain? Pe Ioan, care a fost episcop al Ardealului și părților ungurești între 1585—1605, îl pune la an. 1506, pe Teoctist, dela 1606, îl pune la 1519, pe Ioreste dela 1640—1643, îl pune la 1531—1537, pe Ștefan dela 1643—1654, îl pune la 1553—1560, și așa mai departe.

De altă parte noi cunoaștem din documente autentice pe mai mulți dintre episcopii „Ardealului și părților ungurești“ începând din 1557. La 1557 era episcop Christofor cu reședința în Geoagiul-de-sus, pe cum se vede din documentul publicat de Maior în Istoria sa bisericească, pag. 164. Înainte de 15 Sept. 1559, când a murit regina Isabella, era tot acolo episcop Sava. Intre anii 1560—1 înlăturându-se Sava, fu numit în locul acestuia George Vizaknay. În 1562 a fost înlăturat George Vizaknay și în locul lui fu numit a doua oară Sava, ceea ce apare din documentul publicat de dl N. Iorga în scrierea sa: „Ștefan-cel-Mare, Mihaiu Viteazul și Mitropolia Ardealului (extras din Analele Academiei Române, seria II. tom. XXVII, Memoriile secțiunii istorice, p. 22.) Următori ai acestor episcopi, dar cu reședința probabil în Silvaș, au fost Eftimie (1572—1574), Christofor (1574—1577), Daniil (1577—1578), Ghenadie (1579—1585), Ioan de Pâștop (1585—1599), cu care se începe șirul „Mitropoliților“ Bălgradului. Nici unul însă dintre acești episcopi, afară de cei doi din urmă, nu se află în dipticul lui Clain, și astfel cu toată siguranța putem zice, că dipticul lui Clain este o făuritură, pe care numai oamenii, cari își bat joc de adevărul istoric, o mai pot ține drept document vrednic de credință.

Arhieriei amintiți au fost toți numai episcopi, iar nu mitropoliți în sensul adevărat și canonic al cuvântului, ceea ce se vede împede din decretule principilor relative la ei. Așa d. e. cu privire la Sava din a. 1559 și 1562 se zice: „Fidelibus nostris universis et singulis honorabilibus plebanis et presbyteris Wolachalibus, rutenicis et graecam fidem tenentibus tam in districtu de Haczad et Karansebes, quam alibi in regno nostro, . . . harum serie committimus et mandamus firmiter, ut a modo deinceps praefatum Zawa episcopum pro vestro vero, legitimo et per nos deputato episcopo habere et recognoscere . . . teneamini“. (N. Iorga, l. c. pag. 22.) Despre Eftimie principele Christofor Báthory zice: „Honorabili Euphthimiae presbytero, episcopo Walacorum ubique in regno Transsilvaniae ac partibus regni Hungariae“. (N. Iorga, l. c.) Despre Christofor în decretul voevodului ardelean Ștefan Báthory se zice: „Eundem igitur Christophorum presbyterum in episcopum Walachorum presbyterorum transsilvaniensium romanam videlicet seu graecam religionem profitentium per spontaneum discessum discreti Euphthimiae ipso episcopatu vacante, durante beneplacito nostro eligendum, nominandum et instituendum duximus“. (N. Iorga, l. c. pag. 32.) Tot aceasta se vede, cu privire la alți dintre episcopii pomeniți, și din decretule publicate de mine în „Vechile Episcopii“.

În sfârșit dl M. (la pag. 8.) se silește a dovedi existența Mitropoliei înainte de Mihaiu Viteazul cu un document fals, adecă cu un extras latinesc fals din hrisovul românesc al lui Constantin Brâncoveanu dela 1700, prin care dăruiește Mitropoliei din Bălgrad moșia Mireșanilor. Originalul acestui hrisov însă arată limpede, că „Mitropolia Bălgradului“ și „Arhiepisopia țării Ardealului“ a fost făcută și înălțată dintru a sa temelie de Mihaiu Viteazul, și nu spune nici cu un cuvânt, că ea ar fi avut mai înainte în Alba-Iulia „o casă rezidențială ruinată prin vechime“. Aceste toate le putea ști dl M. din scrierea mea „Ierarhia Românilor“, pag. 4 și urm., și este mirare, cum mai poate cineva amăgi lumea cu un document fals, când cunoaște originalul cel adevărat.

(Va urmă.)

Proprietar, editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

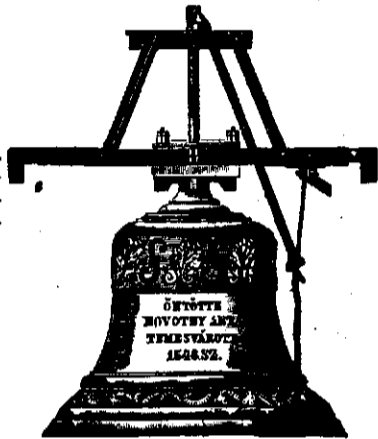
(8) 25-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceri cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen Banca de asigurare

„Transilvania“

din Sibiu

(7) 25-52

Intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrațiuni și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

90.981.088 coroane.

capitale asigurate asupra vieții:

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4.077.788.78 c. petru capitale asigurate pe viața 3.568.863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

De vânzare:

(25) 9-10

Circa 30.000 altoi de viță cu rădăcină clasa I-mă, alinați în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată):

Altoi:	Struguri mestecați	(Vegey borfaj)	1000 buc. = 150 cor.
„	Rizling italian	(Olasz rizling)	„ „ = 160 „
„	Zierfandl	(Ezerjó)	„ „ = 160 „
„	Silvan verde	(Zöld szylváni)	„ „ = 160 „
„	galbini	(Mézes feher)	„ „ = 180 „
„	moi	(Mustos fehér)	„ „ = 180 „
„	goarneși	(Járdovány)	„ „ = 180 „
„	fetești	(Erd. Leányka)	„ „ = 180 „
„	Șmighiră	(Som, Furmint)	„ „ = 180 „

Viță pentru struguri de masă:

Altoi:	Chasselas Fontainebleau	100 buc. = 22 cor.
„	Gama Drome	„ „ = 27 „
„	Madelaine Angevine	„ „ = 22 „
„	Passatutti	„ „ = 24 „
„	Muscat Hamburg	„ „ = 28 „

Altoi cl. I-mă de 2 ani 1000 buc. = 220 cor.; Altoi cl. II-a de 1 an 1000 buc. = 80 cor.

Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,

învățător, absolv. al curs, de vierit din Aiud.

La comanda rog a se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Declamări poezii alese din autorii români pentru tinerimea din școalele populare.

Prețul 40 fileri.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo . . . . . 6 cor.
legat . . . . . 9 „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo . . . . . 5 cor.
legat . . . . . 8 „

BIBLIOTECA UNIREI.)*

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de Lewis Wallace, 2 v. 2.90
2. M. Eminescu. Studiū critic 90
3. Câte-va momente din începuturile bisericeii rom. de C. Auner 20
4. Nume de familie la românii din Ungaria, de A. Viciu. 12
5. Din viața lui I. Micul de M. Străjan 16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor. 30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. 340
8. Cele două fețe ale lumii de Nicu 30
9. Ziua Deșteptării de Aurel Fodor 16
10. Cele două conștiințe, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan 40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii, li primesc ca 6-10 cor. în loc 8-84 cor.

Tusă!

Cine nu să îngrijește de tusă păcătuște contra sa.

Caramelle de piept ale lui Kaiser

cu 3 brazi

probate de medici și recomandate contra tusei, răcelii, guturaiului. 4512 recunoștiințe dovedesc efectul minunat al acestei medicini. — Un pachet costă 20 și 40 fil. și să pot afla la farmacia Carol Schiesl — Blaj. (13) 17-32